

ПРОКУРАТУРА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ГЛАВЕН ПРОКУРОР

№ 3837/2019 г. ГП
София, 30.01.2020 г.

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх. № КП-953-03-104
дата 30.01.2020 г.

ДО
Г-ЖА АННА АЛЕКСАНДРОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ
ПРИ 44-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

На Ваш изх. № КП-953-03-107/19.12.2019 г.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО АЛЕКСАНДРОВА,

Във връзка с получените законопроект за допълнение на Наказателния кодекс, № 954-01-86, внесен от Красимир Георгиев Ципов и група народни представители на 10.12.2019 г., законопроект за допълнение на Наказателния кодекс, № 954-01-88, внесен от Лъчезар Богомилов Иванов и група народни представители на 18.12.2019 г. и законопроект за изменение на Наказателния кодекс, № 954-01-89, внесен от Валери Симеонов Симеонов и група народни представители на 18.12.2019 г., изразяваме следното становище.

1. По законопроекта за допълнение на Наказателния кодекс, № 954-01-86, внесен от Красимир Георгиев Ципов и група народни представители.

Вносителите предлагат допълнение на чл. 353б НК със създаването на нови алинеи 5 и 6. Предвижда се въвеждане на нов състав на престъпление, с който се криминализира замърсяването на атмосферния въздух чрез изгаряне не по установения ред на отпадъци, отработени масла или отпадъчни нефтопродукти, както и предмети от каучук, пластмаса, полимерни, синтетични или текстилни материали. Предложената санкция включва наказание лишаване от свобода до две години и глоба от 2 000 до 5 000 лв., а в маловажни случаи - пробация и глоба до 1 000 лв.

Не съществува съмнение, че нерегламентираното изгаряне на определени видове отпадъци и предмети води до замърсяване и влошаване на качеството на въздуха и създава сериозен риск за здравето на хората, особено в населените места.

Принципно положение е, че наказателноправната защита е крайната и най-сериозната форма на държавна реакция на общественноопасни противоправни

деяния и разширяването на обхвата ѝ следва да става обосновано и внимателно, когато другите видове отговорност обективно не биха могли да гарантират съответния обществен и личен интерес.

Съществуват редица нормативни актове¹, които изрично предвиждат ангажименти на държавата и местните органи на власт, изпълнението на които да осигури предотвратяване и противодействие на подобни случаи.

В мотивите към законопроекта по същество отсъства обосновка на необходимостта от криминализиране на обсъжданите деяния и анализ на дейността на компетентните органи, осъществяващи функции по контрол на чистотата на атмосферния въздух. Декларативно е заявено, че предприетите мерки по отношение на безконтролното изгаряне на излезли от употреба автомобилни гуми, отработени масла и други отпадъци не оказват възпиращ ефект. Практически изобщо не е изследвана честотата и интензитетът на прилагане на административнонаказателната отговорност, за да се обоснове извод, че административно-наказателните санкции, въпреки ефективното им приложение, не могат да изпълнят превантивна и възпираща функция.

Законът за управление на отпадъците в чл. 133, ал. 4, т. 1 е предвидил административно-наказателни санкции за физическите лица, които нерегламентирано изгарят или извършват друга форма на нерегламентирано третиране на отпадъци - глоба от 2 000 до 5 000 лв., а при повторност - глоба от 4 000 до 10 000 лв. Тези санкции са достатъчно сериозни, за да противодействат на посочените противоправни деяния, стига да се прилагат ефективно от компетентните контролни органи.

Същевременно според предложението на вносителите за престъплението се предвижда наказание лишаване от свобода до 2 години и глоба от 2 000 лв. до 5 000 лв. От това следва, че е приложим институтът на освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание по чл. 78а НК (при наличие и на останалите материално-правни предпоставки), което като резултат отново ще доведе до ангажиране на административно-наказателната отговорност на деца. Предвиденото в чл. 78а НК административно наказание глоба е в размер от 1 000 до 5 000 лв., което представлява по-лека санкция от административното наказание по чл. 133, ал. 4 от Закона за управление на отпадъците.

Предложеният подход за противодействие на тези деяния е нерационален и нерентабилен, тъй като провеждането на наказателно производство, включително и с последващо приложение на чл. 78а НК, ще отнеме сериозен ресурс от време и средства на разследващите органи, прокурора и съда за установяване на релевантните факти, включително и с извършване на специфични и скъпи експертизи, докато същият ефект и санкционни последици (административно наказание) като резултат могат да бъдат постигнати за значително по-кратък период от време с наличния инструментариум от административни наказания, вкл. предвидените в Закона за управление на отпадъците.

¹ Вж. Закона за опазване на околната среда, Закона за чистотата на атмосферния въздух, Закона за управление на отпадъците и т.н, множество подзаконови нормативни актове, вкл. наредби на МС, на министри и на общинските съвети.

Съществени възражения могат да се отправят по отношение на текста на разпоредбите. Използваните понятия създават неяснота за обхвата на наказателноправната защита с вътрешната си противоречивост, като поставят под съмнение и систематичното им място. В една и съща алинея и еднообразно се санкционира изгарянето на *отпадъци* (понятие, обхващащо всякакви отпадъци), *отработени масла или отпадъчни нефтопродукти* (вид *опасни и масово разпространени отпадъци* по смисъла на § 1, т. 14 от допълнителните разпоредби на Наредбата за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти, съответно на § 1, т. 7 и 12 от допълнителните разпоредби на Закона за управление на отпадъците), както и на *предмети* (не отпадъци) от определени материали (които сами по себе си са проблематични като обхват – полимерни/синтетични и пр.), чието изгаряне се санкционира директно по реда на наказателноправната защита. От друга страна в НК опасните отпадъци са предмет на състави по чл. 353в.

Така, както е формулирана диспозицията на предлагания състав на чл. 353б, ал. 5 НК, изисква доказване на пряка причинна връзка между изгарянето не по установения ред на отпадъците и останалите изброени предмети, и замърсяването на атмосферния въздух, което несъмнено ще доведе до сериозни затруднения при доказване на това престъпление и като резултат - до ненаказване на виновните лица.

По изложените съображения законопроектът не може да бъде подкрепен от Прокуратурата.

2. По законопроекта за допълнение на Наказателния кодекс, № 954-01-88, внесен от Лъчезар Богомилов Иванов и група народни представители.

Предлага се допълнение в нормата на чл. 343б, ал. 3 НК, като след думата „аналози“ се добавя „установена по надлежния ред“.

Декларираната от вносителите цел е „преодоляването на неяснотата за правоприлагащите органи и предотвратяване на предпоставките за противоречива съдебна практика относно приложното поле на чл. 343б, ал. 3 НК, тъй като за разлика от този по чл. 343б, ал. 1 НК, не е посочена минимална концентрация на наркотично вещество в организма, нито начина, по който се установява наличието ѝ.“

Според вносителите, след като липсва препращане към Наредба № 1/2017 г. за реда за установяване концентрацията на алкохол в кръвта и/или употребата на наркотични вещества или техни аналози, правоприлагащите органи прилагали всички допустими по НПК доказателства и доказателствени средства, което противоречало на законодателната идея за този вид деяния да следят контролните органи по безопасността на движението.

Ако съществува проблем в съдебната практика, то Законът за съдебната власт е регламентирал механизъм, по който да се изяснят противоречия или да се уеднакви неправилна практика по тълкуването и приложението на закона (чл. 124 и сл.). Това не е от компетенциите на Народното събрание, респективно - на народните представители.

В сегашната си редакция, а и след предлаганото изменение, характерът на престъплението по чл. 343б, ал. 3 НК няма да се промени, а само ще се ограничи предметният му обхват и ще бъдат декриминализирани всички случаи на

управление на МПС след употреба на наркотични вещества или техните аналози, които не са установени по реда на горепосочената наредба, а с доказателствени средства по НПК. Последица от това ще бъде ненаказването на обсъжданото в законопроекта обществено опасно деяние.

В приоритетната част от своята практика ВКС приема, че престъплението по чл. 343б, ал. 3 от НК е от категорията на формалните. За съставомерността на деянието е достатъчно да се установи обективно употребата на наркотични вещества. Не е необходимо настъпването на конкретен резултат. Законът не е въвел критерии за въздействието на наркотичните вещества върху водача и до каква степен това се е отразило на способността му да управлява МПС. Без правно значение е и времето на употреба - непосредствено преди управлението на МПС или в по-ранен момент. Ирелевантно за наказателната отговорност по чл. 343б, ал. 3 НК е дали водачът е поставил в реална опасност живота и здравето на останалите участници в движението, тъй като такава опасност е заложена в самото престъпление. Обектът на защита остава неизменен, независимо от времето на приемане на наркотични вещества, тяхното количество, качество и действие².

В случай, че законодателят смята да обвърже наказуемостта при управление на МПС след употреба на наркотични вещества и техните аналози с влиянието им върху психо-физиологичните функции на дееца (коментирани в мотивите към законопроекта проблем), следва изрично да го заяви и посочи като елемент от състава на престъплението. С настоящия законопроект това не се постига. Преди да се пристъпи към нормативното разрешаване на подобен въпрос, доколкото се касае до специфично конкретно въздействие на различни вещества върху различни индивиди (с техните физически, здравословни и т.н. особености) по необходимост се изисква неговото обосноваване с ангажирането на компетентността и на специалисти от съответни относими области (на медицината и пр.).

Посоченият законопроект не се подкрепя от Прокуратурата.

3. По законопроекта за изменение на Наказателния кодекс, № 954-01-89, внесен от Валери Симеонов Симеонов и група народни представители.

Предлагат се изменения в чл. 131, ал. 2, т. 1 - 4 НК, с които се увеличава минималният размер на наказанието лишаване от свобода, предвидено в квалифицираните състави на умишлено причиняване на лека, средна и тежка телесна повреда на медицински специалист при или по повод изпълнение на службата или функцията.

В мотивите към законопроекта вносителите излагат твърдения за увеличаване на физическите нападения над медици през 2019 г. Това твърдение не е подкрепено със статистическа или друга обосновка, освен изрично изброяване на няколко конкретни случая, по повечето от които наказателните производства още не са приключени. Не се излагат аргументи за липсата на ефективност на сега предвидените в НК наказания и за необходимостта от по-строга наказателна репресия, респективно - по какъв начин предлаганото изменение (само с

² Вж. Решения № 79 от 8.05.2018 г. по н. д. № 318/2018 г., ВКС, III н. о.; № 4 от 11.05.2018 г. по н. д. № 1244/2017 г., ВКС, III н. о.; № 81 от 15.05.2018 г. по н. д. № 237/2018 г. на ВКС, III н. о. и др.

увеличаване на предвидения за престъплението минимум на наказанието (лишаване от свобода) ще въздейства възпиращо и превантивно.

Със законопроекта се предвижда увеличаване на долната граница на наказанието лишаване от свобода за престъпление по чл. 131, ал. 2 НК само по отношение на престъпните посегателства срещу медицински работници, без да се отчита, че в предметния обхват на същия състав на цитираното престъпление влизат и престъпните посегателства срещу съдия, прокурор, следовател, полицейски орган, разследващ полицай, държавен съдебен изпълнител, частен съдебен изпълнител и помощник-частен съдебен изпълнител, митнически служител, орган по приходите, служител от Изпълнителната агенция по горите или на служител на Министерството на околната среда и водите, осъществяващ контролна дейност, учител (възпитател) при или по повод изпълнение на службата или функцията им. Мотиви в тази връзка не се предлагат от вносителите.

Посоченият законопроект не се подкрепя от Прокуратурата.

Благодаря за предоставената възможност да бъде изразено становище на Прокуратурата по предложените законопроекти.

ГЛАВЕН ПРОКУРОР

ИВАН ГЕВГЕВ

